

А Ж Р И М*(даъво аризани кўрмасдан қолдириши ҳақида)*

Бўстон тумани

2023 йил 13 март

Бўстон туманлараро иқтисодий судининг судьяси Ш.Абдухаликов раислигида, судья ёрдамчиси Э.Қиличбековнинг котиблигида, даъвогар Бўстон туман прокуратураси “Sayyora favvorasi” масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар “Мирзажон Қодиров” фермер хўжалигига нисбатан тақдим этган даъво аризасини Бўстон туман прокурори ёрдамчиси Ж.Орифжонов, даъвогар вакили Р.Хатамов (ишончнома асосида)нинг иштирокида Бўстон туманлараро иқтисодий суди биносида очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

а н и қ л а д и:

Бўстон туман прокуратураси (кейинги ўринларда матнда “Прокуратура” деб юритилади) судга “Sayyora favvorasi” масъулияти чекланган жамияти (кейинги ўринларда матнда “Даъвогар” деб юритилади) манфаатида судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, “Мирзажон Қодиров” фермер хўжалиги (кейинги ўринларда матнда “Жавобгар” деб юритилади)дан 115 350 854 сўм асосий қарзни ундиришни сўраган.

Даъвогар вакили судга даъводан воз кечиш юзасидан 2024 йил 13 март кунги №5-сонли ариза тақдим этган.

Прокурор ёрдамчиси суд мажлисида кўрсатма бериб, даъводан воз кечиш ҳақидаги аризани қабул қилишни сўради.

Даъвогар вакили суд мажлисида кўрсатма бериб, даъвогар даъво талабидан тўлиқ воз кечганлигини билдириб, даъво аризани кўрмасдан қолдиришни сўради.

Жавобгар суд мажлиси вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор этилган, бироқ унинг вакили суд мажлисига келмади.

Ўзбекистон Республикаси иқтисодий процессуал кодекси (кейинги ўринларда матнда “ИПК” деб аталади) 128, 170-моддаси талабларига кўра, ишни жавобгар вакили иштирокисиз кўришни лозим топади.

Суд юқоридаги қонун нормасига асосан ишни жавобгар вакили иштирокисиз кўришни лозим топади.

Суд ишдаги мавжуд ҳужжатларини ўрганиб чиқиб, ишда иштирок этувчи шахсларнинг кўрсатмаларини тинглаб, тақдим этилган аризасини муҳокама

килиб, қуйидаги асосларга кўра даъво аризасини кўрмасдан қолдиришни лозим топади.

Ишдаги мавжуд ҳужжатлардан аниқланишича, даъвогар билан жавобгар ўртасида 2023 йил 3 март куни 73-сонли “Пахта хом-ашёси ва уруглик пахта харид қилиш бўйича контрактация шартнома”си тузилган. Шартнома шартларига кўра, жавобгар даъвогарга 18,6 гектар ер майдонида 59,5 тонна пахта хом ашёсини етказиб бериш мажбуриятини олган.

Расмийлаштирилган ҳисобварақ-фактураларга асосан жавобгар даъвогарга умумий қиймати 491 393 918 сўмлик 73,3 тонна пахта хом ашёси топширган.

Даъвогар томонидан бир томонлама тасдиқланган далолатномада жавобгар даъвогарга жами 485 909 541 сўмлик маҳсулот топширганлиги, жавобгарга пахта етиштириш учун етказиб берилган маҳсулот ва тўловларнинг умумий миқдори 601 260 395 сўмни ташкил этиши, жавобгарнинг 115 350 854 сўм қарздорлиги мавжудлиги кўрсатилган.

Шу сабабли прокуратура судга даъвогар манфаатида жавобгар томонидан пахта етиштириш учун етказиб берилган маҳсулот ва тўловларни қоплаш чораси кўрилмаганлиги натижасида вужудга келганлиги важи билан 115 350 854 сўм асосий қарзни ундириш юзасидан даъво ариза билан мурожаат қилган.

Даъвогар томонидан 2024 йил 13 март кунги судга тақдим этилган №15-сонли аризада, суднинг иш юритувидаги 4-1703-2402/153-сонли даъво аризасидан тўлиқ воз кечганлиги сабабли даъво аризасини кўрмасдан қолдириш сўралган.

ИПКнинг 157-моддасига асосан даъвогар ишни ҳар қандай инстанция судида кўришда ишни кўриш якуни бўйича чиқариладиган суд ҳужжати қабул қилингунига қадар даъводан тўлиқ ёки қисман воз кечишга ҳақли. Даъвонинг асосини ёки предметини ўзгартиришни, даъво талаблари миқдорини кўпайтиришни ёки камайтиришни, даъвогарнинг даъводан тўлиқ ёки қисман воз кечишини қабул қилиш ҳақида ёхуд қабул қилишни рад этиш тўғрисида ажрим чиқаришлиги белгиланган.

ИПК 50-моддасининг учинчи хатбошисига кўра, давлат органи ва бошқа шахс томонидан даъвогарнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида тақдим этилган даъво аризасидан (аризасидан) даъвогарнинг (аризачининг) воз кечиши даъво аризасини (аризани) кўрмасдан қолдиришга олиб қилишлиги белгиланган.

ИПК 107-моддаси биринчи қисмининг 8-бандига кўра, даъвогарнинг манфаатларини кўзлаб прокурор, давлат органи ва бошқа шахс томонидан тақдим этилган даъводан даъвогар воз кечган бўлса даъво ариза кўрмасдан қолдирилишлиги белгиланган.

Мазкур ҳолатда, даъвогарнинг унинг манфаатида прокуратура томонидан киритилган даъводан воз кечиши қонун ҳужжатларига ҳилоф эмас ёки бошқа шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонун билан қўрикланадиган манфаатларини бузмайди.

Юқоридагиларга асосан, суд даъвогарнинг даъводан воз кечишини қабул қилишни ва иш бўйича даъвои кўрмасдан қолдиришни, олдиндан тўланган почта харажатини даъвогарни зиммасида қолдиришни, даъвогардан Республика бюджетига 2 307 017 сўм давлат божи ундиришни лозим топди.

Зеро, ИПКнинг 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларга уларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда юкланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2020 йил 19 декабрдаги “Иқтисодий ишлар бўйича суд харажатларини ундириш амалиёти тўғрисида”ги 36-сонли Қарорининг 17-банди 4-хатбошисида давлат божи тўлашдан озод қилинган давлат органлари ҳамда бошқа шахслар юридик шахслар ва фуқароларнинг манфаатида киритган даъво аризалари (аризалар) кўрмасдан қолдирилганда ёки иш юритиш тугатилганда давлат божи манфаати кўзланиб даъво киритилган даъвогарлардан ундирилиши тўғрисида тушунтириш берилган.

Бинобарин суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 50, 107, 118, 128, 170, 157, 195-моддаларига асосланиб,

а ж р и м қ и л а д и:

“Sayyora favvorasi” масъулияти чекланган жамиятининг даъводан воз кечиш тўғрисидаги аризаси қабул қилинсин.

Бўстон туман прокуратурасининг даъво аризаси кўрмасдан қолдирилсин.

Олдиндан тўланган 34 000 сўм почта харажати “Sayyora favvorasi” масъулияти чекланган жамияти зиммасида қолдирилсин.

Даъвогар “Sayyora favvorasi” масъулияти чекланган жамиятидан Республика бюджетига 2 307 017 сўм давлат божи ундирилсин.

Ажримдан норози томон бир ой муддатда шу суд орқали Андижон вилоят судининг иқтисодий судлов ҳайъатига апелляция тартибида шикоят келтириши мумкин.

Раислик этувчи

Ш.Абдухаликов